

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา
ตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

นายสมมาศ ประทุมวัลย์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

ISBN 974-576-317-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

15448

i 10303054

PRACTICES IN THE PRE-PRIMARY EDUCATION DEVELOPMENT CENTER
IN THE RURAL KINDERGARTEN PROMOTION PROJECT UNDER
THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL
PRIMARY EDUCATION COMMISSION

Mr. Sommart Pratoomwan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Education Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-317-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ

โดย

นายสมมาศ ประทุมวัลย์

ภาควิชา

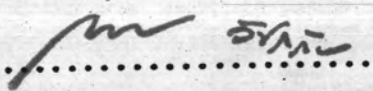
บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

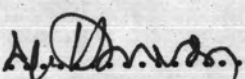
อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล

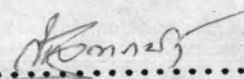
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาดำเนินการหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เพรยอศ)

.... กรรมการ
(อาจารย์ สวัสดิ์ จงกล)

.... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สังข์ อุทรานันท์)

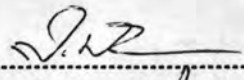
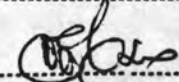
สมมาศ ประทุมวัลย์ : การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาตาม
โครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (PRACTICES
IN THE PRE-PRIMARY EDUCATION DEVELOPMENT CENTER IN THE RURAL
KINDERGARTEN PROMOTION PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE
OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อาจารย์ที่ปรึกษา :
อาจารย์สวัสดิ์ จงกล, 208 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานและปัญหาของศูนย์พัฒนาการศึกษาระดับ
ก่อนประถมศึกษา ตามโครงการอนุบาลชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผลการวิจัยพบว่า ในด้านการดำเนินงานนั้น เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรส่วนใหญ่ดำเนินการโดย
กำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด วิธีการพัฒนาบุคลากร
ส่วนใหญ่ใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ และประเมินผลโดยการสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
การนิเทศการศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการโดยกำหนดเป็นโครงการไว้ในแผนปฏิบัติงานของสำนักงานการประถม
ศึกษาจังหวัด จัดทำรายละเอียดต่าง ๆ ด้วยการกำหนด เรื่องที่จะนิเทศให้สอดคล้องกับปัญหาและความ
ต้องการ ดำเนินการตามแผนโดยการประชุมชี้แจงและมอบหมายงานต่อผู้เกี่ยวข้องก่อนเริ่มดำเนินการ ใช้
กิจกรรมนิเทศโดยวิธีการเยี่ยมชั้นเรียนและเสนอแนะเป็นรายบุคคล ประเมินผลการนิเทศโดยการสังเกต
พฤติกรรมผู้รับการนิเทศ และบุคลากรที่ช่วยดำเนินการพัฒนาบุคลากรและการนิเทศส่วนใหญ่คือ
ผู้บริหารโรงเรียนอนุบาล ครูผู้เป็นวิทยากรแกนนำและศึกษานิเทศก์จังหวัด เกี่ยวกับการจัดศูนย์ฯ ให้เป็น
แหล่งวิชาการ ส่วนใหญ่จัดโดยอาศัยห้องในอาคารเรียนห้องหนึ่ง เป็นศูนย์วิชาการ จัดสื่อและเอกสารไว้
เป็นประเภทเพื่อสะดวกในการใช้ผลิตสื่อต้นแบบตามแผนที่วางไว้ รวบรวมเอกสาร ตำรา และหนังสือ
ต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานต้นสังกัดส่งให้ เอกสารส่วนใหญ่มีแนวการจัดประสบการณ์ แผนการจัดประสบการณ์
หนังสือสำหรับครู หนังสือสำหรับเด็ก และมีการบริการสื่อและเอกสารโดยการประชาสัมพันธ์ให้ครูโรงเรียน
ในโครงการทราบ

ปัญหาในการดำเนินงาน จากผลการวิจัยพบปัญหาดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากรไม่มีงบประมาณ
ในการจัดทำแผน ระยะเวลาในการดำเนินงานแต่ละครั้งน้อยเกินไป วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการ-
ประเมินผลไม่สามารถวัดผลได้ตามข้อเท็จจริง ด้านการนิเทศการศึกษา งบประมาณที่ใช้ในการวางแผน
มีน้อย ผู้นิเทศมีเวลาในการนิเทศไม่เพียงพอ เพราะมีภารกิจอื่นมาก ผู้เกี่ยวข้องไม่เห็นความสำคัญของ
การประเมินผล ด้านการจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ ครุภัณฑ์ในการจัดเก็บสื่อและเอกสารมีไม่เพียงพอ
โรงเรียนในโครงการอยู่ห่างไกลให้บริการได้ไม่ทั่วถึง ด้านการทำวิจัย ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ
ในการทำวิจัยและไม่มีเวลาศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจัง

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร .....
ปีการศึกษา ..... 2531 .....

ลายมือชื่อนิติต ....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ....

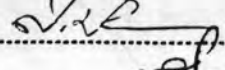
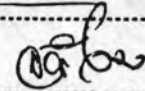
SOMMART PRATOOMWAN : PRACTICES IN THE PRE-PRIMARY EDUCATION DEVELOPMENT CENTER IN THE RURAL KINDERGARTEN PROMOTION PROJECT UNDER THE JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISOR : SWAT CHONGKOL, 208 pp.

The purpose of this research was to study practices and problems occurred in the Pre-Primary Education Development Center in the Rural Kindergarten Promotion Project under the jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission.

Research findings were as follows : with regard to practices, most centers operated personnel development in terms of project development according to the operational plan of the Office of the Provincial Primary Education. Methods used most in personnel development were workshops and evaluation was done by performance observation. According to educational supervision, most centers operated in terms of project development according to the operational plan of the Office of the Provincial Primary Education, supervisory activities were conducted according to needs identification conducted by center staff. Plan and project implementation was carried out in meeting or conference. Supervisory activities mostly done were classroom visit and individual consultation. Evaluation of supervision was done by observing supervisees' behavior. Persons who involved in personnel development and supervision were school administrators, key teachers worked in the center, and provincial supervisors. Methods of organizing the centers to serve as academic resources were using classrooms in the school building as the office of the center, arranging instructional media and documents systematically and convenient for teacher's use, developing prototype instructional media, collecting texts and documents sent from the Office of National Primary Education Commission. Most of the texts and documents were curriculum, lesson plan, teachers' manuals, and children book. Information on media and document services were sent to teachers in project schools.

With regard to problems reported by respondents, there were 1) personnel development, 1.1) inadequate budget for plan preparation, 1.2) short duration for plan implementation, and weaknesses in methods and instrument used for project evaluation, 2) educational supervision, 2.1) inadequate budget for planing supervisory plan, 2.2) shortages of time for performing supervisory mission, and 2.3) lack of interest in the importance of evaluation, 3) developing the centers to be academic resources, 3.1) shortages of facility for storing media and documents, 3.2) school locations were vastly scattered and hardly accessible, 4) research, 4.1) shortages of personnel who were keen in research and 4.2) shortages of time for responsible personnel to conduct research.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... นิเทศการศึกษาและพัฒนาลักษณ์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างยิ่งจากอาจารย์สวัสดิ์ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบแก้ไข และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อีกทั้งคอยให้กำลังใจและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์อยู่เสมอ ผู้วิจัยมีความซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำที่ดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด รองศาสตราจารย์ ดร.สัจด์ อุทรานันท์ และได้รับความรู้และกำลังใจจากคณาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจแก้ไขและให้คำแนะนำในการสร้างเครื่องมือวิจัยคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เฌรยอด อาจารย์ ดร.วรรณาท รักสกุลไทย อาจารย์ราศี ทองสวัสดิ์ อาจารย์นงเยาว์ แข่งเพ็ญแข อาจารย์ประภาพันธ์ นิลอรุณ อาจารย์ผ่องพรรณ เอกอาวุธ อาจารย์บุญชู สนั่นเสียง อาจารย์เอื้องฟ้า สมบัติพานิช และอาจารย์กิติมา จงสมจิต จึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดทุกโรงเรียนและศึกษานิเทศก์จังหวัด ผู้รับผิดชอบโครงการอนุบาลชนบททุกจังหวัด ที่ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์จังหวัดนครราชสีมา เพื่อนนิสิตร่วมรุ่นทุก ๆ คน คุณนิพพา ประทุมวัลย์ ที่ช่วยสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำวิจัย และขอขอบคุณ คุณนันทิรา ทิศลยบุตร ที่ช่วยในการจัดพิมพ์งานวิจัย เล่มนี้จน เสร็จสมบูรณ์

คุณความดีของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอถวาย เป็นสิ่งบูชาพระคุณพ่อแม่ ที่ให้ชีวิตและสิ่งดีงาม ครูอาจารย์ ผู้ประสทาวิชา และผู้เขียนเอกสารคำร่าต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน

สมมาศ ประทุมวัลย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
 บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	8
วิธีดำเนินการวิจัย	9
การเสนอผลการวิจัย	12
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
การพัฒนาบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา	13
การนิเทศการศึกษา	33
การจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการ	50
การวิจัย	57
วัตถุประสงค์ นโยบายของการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ..	62
โครงการอนุบาลชนบท	62
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย 67
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย 67
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย 67
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย 68
	การสร้างเครื่องมือวิจัย 69
	ลักษณะของเครื่องมือ 70
	การเก็บรวบรวมข้อมูล 72
	การวิเคราะห์และ เสนอข้อมูล 72
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล 74
	ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ของผู้ตอบแบบสอบถาม 74
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ พัฒนาการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา 80
	ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคใน การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา 107
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ 121
	สรุปผลการวิจัย 122
	อภิปรายผลการวิจัย 129
	ข้อเสนอแนะจากการวิจัย 142
	ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป 143
	บรรณานุกรม 144
	ภาคผนวก 150
	ประวัติผู้เขียน 208

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งไปได้รับคืน และแบบสอบถามที่สมบูรณ์	72
2	จำนวนร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ อายุราชการ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่งหรือประสบการณ์ การทำงานระดับก่อนประถมศึกษา วุฒิ และตำแหน่งหน้าที่ ในคณะกรรมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	75
3	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนการฝึกอบรม และพัฒนามูลากร	80
4	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการฝึกอบรมและพัฒนามูลากร	83
5	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการประเมินผลการฝึกอบรมและ พัฒนามูลากร	86
6	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการวางแผนการนิเทศการศึกษา	89
7	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา	92
8	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการประเมินผลการนิเทศการศึกษา ...	95

ตารางที่		หน้า
9	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการจัดห้องศูนย์สื่อ	97
10	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการผลิตสื่อต้นแบบ	99
11	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการรวบรวมเอกสาร ตำรา และ หนังสือต่าง ๆ	101
12	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการให้บริการสื่อและ เอกสาร ทางวิชาการ	103
13	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการทำวิจัยทางการศึกษา	104
14	จำนวนและร้อยละของการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา เกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้	106
15	จำนวนและร้อยละของปัญหา เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากร ระดับก่อนประถมศึกษา	107
16	จำนวนและร้อยละของปัญหา เกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	111
17	จำนวนและร้อยละของปัญหา เกี่ยวกับการจัดศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งวิชาการระดับก่อนประถมศึกษา	115
18	จำนวนและร้อยละของปัญหา เกี่ยวกับการทำวิจัยทางการศึกษา ระดับก่อนประถมศึกษา	119